

VVJ gaat op jaarvergadering over tot de orde van de dag
Journalisten VTM-redactie vragen meer empathie van VVJ
De Mohammed-cartoons: spotten met respect

BELGIE-BELGIQUE
PB
8900 IEPER I
3/8/36
afgiftekantoor Ieper

En verder:
de Raad voor de Journalistiek, Nadia Dala, Jo Röpcke, Jaak Vandyck,
Jan De Volder en vele, vele anderen

De Journalist

m a g a z i n e v a n d e V V J

27 februari 2006 - nummer 89 - v.u. pol deltour, IPC, résidence palace blok C - wetstraat 155 1040 Brussel

UIT DE VVJ	3
ACTUEEL	
VVJ en AVBB houden jaarvergadering	4-5
Journalisten VTM-redactie vragen respect	5
Jan De Volder pleit voor fijngevoeligheid	6-7
Spotten met Mohammed: VVJ neemt standpunt in	8
Hoe zou het zijn met Jan Verbeke ?	9
Radio- en tv-verslaggevers leren omgaan met webjournalisten	10
Jaak Vandyck neemt afscheid als voorzitter RTV-pers	10
Steriele journalisten	15
SCHEEF BEKEKEN	8
MENS ACHTER HET NIEUWS	
Nadia Dala beleeft ongelooflijk boeiende tijden	11
SERVICE	
Freelancers vragen, de VVJ antwoordt	12
Subnotebooks: klein en handig	13
RAAD VOOR DE JOURNALISTIEK	
D. c/ AVS	14
Rob Verreycken c/ Filip Rogiers en De Morgen	15
ICONEN VAN DE VLAAMSE JOURNALISTIEK	
Jo Röpcke: 'Ik leef in geleende tijd'	16-17-18
DE DEADLINE VOORBIJ	
Merckx of Mohammed	19
ONDER EMBARGO	20

De VVJ hield zaterdag 18 februari haar jaarlijkse ledenvergadering. Centraal op de foto Luc De Smet van VTM, die de onvrede van zijn redactie vertolkte over een recent publiek optreden van nationaal secretaris Pol Deltour. (Foto Johan Van Cutsem)

De Journalist *Uit de VVJ*

MAGAZINE VAN DE
VLAAMSE VERENIGING VAN
BEROEPSJOURNALISTEN (VVJ)

COÖRDINATIE

Pol DELTOUR
pol.deltour@journalist.be
Luc STANDAERT

VASTE MEDEWERKERS

Jan BACKX
Ivan DECLERCQ
Kim DUCHATEAU
Marleen SLUYDTS
Johan VAN CUTSEM
Luc VANHEERENTALS
Mark VLAEMINCK
PHOTO NEWS
ZAK

REDACTIESECRETARIAAT

Résidence Palace
Blok C - Lokaal 2232
Wetstraat 155 - 1040 Brussel
Tel. 02/235.22.70
Fax 02/235.22.72
info@journalist.be
www.journalist.be

ABONNEMENTEN

Lisbeth MOONS
Zie adres hierboven
lisbeth.moons@journalist.be

PUBLICITEITSREGIE

Lisbeth MOONS
Zie adres hierboven
lisbeth.moons@journalist.be

LAYOUT EN DRUK

Drukkerij Deman NV
Nijverheidslaan 5
8970 Poperinge
Tel. 057/33 67 21
Fax 057/33 40 18

REDACTIESTATUTEN

De VVJ heeft bewogen dagen achter de rug. De inleiding die onze secretaris Pol Deltour heeft gegeven bij de voorstelling van het boek over de media van Guido Van Liefveringe, is bij een aantal collega's in het verkeerde keelgat geschoten. De secretaris zou de indruk hebben gewekt dat hij de onafhankelijkheid van de redacties die voor De Persgroep werken, in twijfel trekt. Daardoor zou hij zich in onderhandelingen niet meer neutraal kunnen opstellen.

Op de algemene ledenvergadering van de VVJ hebben de voorzitter en de secretaris ootmoedig toegegeven dat ze een inschattingfout hebben gemaakt. Nochtans is het nooit de bedoeling geweest om wie dan ook te treffen. We hebben ons daar dan ook uitgebreid voor verontschuldigd.

Maar ondanks de terechte kritiek mag de onderliggende boodschap niet uit het oog worden verloren. Al jaren pleit de VVJ voor een degelijk redactiestatuut dat elke zweem van beïnvloeding door de bazen van mediahuizen kan wegnemen. Dat blijft een moeilijk discussiepunt. Voor wie journalistieke onafhankelijkheid hoog in het vaandel heeft, kan het toch niet zo moeilijk zijn om een redactiestatuut toe te laten. Het is een garantie dat alle journalisten ongehinderd hun werk kunnen doen, rekening houdend met de deontologische regels.

We trekken onze lessen uit dit incident. In het vervolg zal de secretaris van de VVJ een grotere terughoudendheid aan de dag leggen in zijn publiek optreden. De raad van bestuur van de VVJ zal de taak van de secretaris als woordvoerder van de vereniging nauwkeuriger omschrijven. Belangrijkste conclusie is echter dat zowel de algemene ledenvergadering als de raad van bestuur het vertrouwen in de secretaris unaniem heeft bevestigd. Van een vertrouwensbreuk met de journalisten van VTM, *Het Laatste Nieuws* of andere, is dan ook geen sprake. Bovendien is de VVJ bereid om een ernstig gesprek te hebben met de hoofdredactie van de VTM-nieuwsdienst om alle misverstanden uit de weg te ruimen. Laten we de polemiek over wat er nu wel of niet gezegd is, over wat juist was of verkeerd, stopzetten. Wat ons betreft is het incident gesloten.

Marc Van de Looverbosch

Foto: Johan Van Cutsem

ALGEMENE VERGADERING VVJ

TUSSEN ZALVEN EN SLAAN

Ivan Declercq

Is de "persbond" een serviceclub of veeleer een pressiegroep voor journalisten? Die vraag stond zowat centraal op de algemene vergadering van de VVJ, zaterdag 18 februari. Aanleiding waren enkele uitspraken van VVJ-nationaal secretaris Pol Deltour tijdens de voorstelling van het boek 'Glamour en glitter, geld en macht', van Guido Van Liefferinge, de maandag ervoor. "Een ongelukkige uitschuiver", was de teneur, maar van het opzeggen van vertrouwen was geen sprake.

De VVJ-leiding gaf tekst en uitleg over de werking van het voorbije jaar. Vlnr: Pol Deltour (algemeen secretaris), Marc Van de Looverbosch (voorzitter) en Frans Wauters (secretaris-penningmeester) (Foto: Johan Van Cutsem)

In zijn boek rekent Van Liefferinge af met zijn voormalige *compagnon de route* Christian Van Thillo van De Persgroep. De presentatie van het boek had Deltour aangegrepen om te wijzen op crossmediale belangenverstrengeling en op het belang van redactiestatuten. Pars pro toto was de VTM-berichtgeving over Plopsaland. In de VUM-kranten liet VTM-hoofdredacteur Stef Wauters daarna optekenen dat 'de VTM-redactie' haar vertrouwen in de VVJ-secretaris opzegde. Ook bij redactieverantwoordelijken van *Het Laatste Nieuws* zou het optreden van Deltour kwaad bloed hebben gezet.

VVJ-voorzitter Marc Van de Looverbosch wilde de zaak niet uit de weg gaan en zette die alsnog op de agenda van de algemene vergadering. Onterecht, meende Marc Van Impe, omdat noch VTM noch HLN officieel iets hadden laten horen. Onzin, vond Raymond De Craecker, "er is wel degelijk iets aan de hand als twee grote redacties problemen hebben met de secretaris van hun vereniging." Hij vond het niet de taak van de beroepsvereniging mee te werken aan de presentatie van een controversieel boek en daardoor de indruk te wekken partij te kiezen. Een verwitting aan het VVJ-bestuur en zijn secretaris vond hij op zijn plaats, maar het vertrouwen opzeggen was een brug te ver.

Dirk Coosemans, VVJ-redactieafgevaardigde bij HLN, merkte op dat het juist moeilijker wordt om op zijn redactie te praten over een redactiestatuut als de VVJ "de mensen continu in de gordijnen jaagt". Waarop Guido Stoffels zich afvroeg of niet veeleer de VVJ-voorzitter naar buiten moet treden als woordvoerder in plaats van de nationaal secretaris.

Deltours optreden werd dan weer verdedigd door Raf Custers: "De VVJ is niet louter een serviceclub. Het is een pressiegroep die optreedt in

een ingewikkeld landschap. De vereniging moet dus soms positie kiezen. Het zou toch te gek zijn dat de woordvoerder zijn mond moet houden over structurele aangelegenheden." Ook Frans Wauters vond dat de VVJ het niet kon maken afwezig te zijn bij de voorstelling van zo'n mediaboek. Kurt Tuerlinckx: "Als de beroepsorganisatie niet meer mag optreden omdat dit besprekingen bemoeilijkt, wat moet je dan nog doen als organisatie?" Paul Vanlerberghe waarschuwde voor naïviteit: "We moeten niet denken dat de aangeklaagde situaties op de redacties onjuist zijn. Het crossmediale probleem moet worden bekeken, zeker wat de invloed betreft op ons, journalisten." Van de Looverbosch merkte op dat elke redactie met beïnvloeding wordt geconfronteerd. "Wie zonder zonde is, werpe de eerste steen." Luc Vanheerentals pleitte voor onderzoek naar de beïnvloeding van journalisten.

Luc De Smet, VVJ-bestuurslid en VTM-journalist, steunde Deltour maar meldde dat de VTM-redactie zich had gestoord aan een voorstelling als zouden VTM-journalisten aan het handje van Van Thillo lopen. "Een fout die een lap om de oren verdient, meer niet. De VTM-redactie zegt haar vertrouwen in de VVJ-secretaris niet op."

Van de Looverbosch stelde dat de critici op de verkeerde boodschapper schieten en de boodschap zelf uit het oog verliezen: de noodzaak van een redactiestatuut. Dat een bepaalde groep zich meer voelt aangesproken, komt mede door de mediaconcentratie, meldde hij.

Deltour gaf toe dat hij een inschattingfout had gemaakt, maar zei dat hij nooit de bedoeling had gehad iemand te treffen, noch iemand – Van Liefferinge – te steunen. Hij wees erop dat in het omstreden boek toch de boodschap zit dat de onafhankelijkheid van redacties in het gedrang komt. "Het leek me goed om daar het redactiestatuut nog eens aan te kaarten. De wissel aan de top van *De Tijd* heeft trouwens aangetoond dat het redactiestatuut daar niet is gerespecteerd. Op eigen initiatief zal De Persgroep nooit het redactiestatuut aankaarten. Wij zijn verplicht drieband te spelen, via de politiek", stelde Deltour, die elke vooringomenheid jegens De Persgroep ontkende.

Voorzitter Van de Looverbosch besloot dat er wat ondoordacht was gehandeld door de VVJ en dat de raad van bestuur de rol van de woordvoerder opnieuw zal bekijken. "Maar Pol heeft hier zeven jaar uitstekend werk geleverd voor diverse dossiers. We gaan hem nu toch niet afvallen voor die ene uitschuiver."

Eerder had de voorzitter de vergadering geopend met een overzicht van het werkjaar 2005. Met de VVJ gaat het vrij goed, zo blijkt. De vereniging telt 2100 leden en ruim 300 stagiairs. De nieuwe categorie, de persmedewerkers, begint zich te melden. Gepoogd zal worden meer vrouwen bij het bestuur van de VVJ te betrekken.

Hij wees erop dat de beroepsvereniging erin was geslaagd de wet op het bronnengeheim erdoor te krijgen. Op bedrijfsvlak zijn vorig jaar nieuwe

CAO's afgesloten, onder meer bij de commerciële omroep. Bij de herstructurering van *De Tijd* hingen diverse ontslagen in de lucht, maar uiteindelijk is de schade beperkt gebleven.

Probleem blijven de freelancers, die zwaar onderbetaald zijn. De VVJ blijft aandringen op een goede standaardovereenkomst tussen uitgever en freelancers. Tot nu toe zonder resultaat. De trend van het inschakelen van uitzendkantoren om schijnzelfstandigheid te vermijden, bleek zich vorig jaar door te zetten. Voorts heeft de VVJ zijn service voor freelancers verhoogd met de aanwerving van een deeltijdse adviseur.

Inzake deontologie wees Van de Looverbosch op het belang van goede opleidingen en het inzetten van oudere journalisten om beginners in het vak te begeleiden. Ook zou de perssteun moeten worden gekoppeld aan de aanwezigheid van een redactiestatuut.

Penningmeester Frans Wauters meldde dat het vorige jaar is afgesloten met een verlies van € 39.420. Voor 2006 is een negatief saldo van € 40.408 ingeschreven. De VVJ heeft weliswaar reserves maar Wau-

ters waarschuwde dat dit jaar besparingen en nieuwe inkomsten nodig zijn. Hij legde ook uit dat de Nederlandstalige personeelsleden voortaan op een eigen loonlijst van de VVJ staan, waardoor er nauwkeuriger kan worden gebudgetteerd. Ook is een nieuwe Nederlandstalige boekhouder aangezocht. De budgetcontrole zou hierdoor directer en transparanter moeten zijn dan in het verleden. De Franstalige vleugel van de AVBB is *not amused* door die Vlaamse actie, en spreekt van een opheffing van de nationale solidariteit. Maar cijfermatig werd dit ontkend.

Op vraag van Johan Van Geyte gaf Wauters enige uitleg over de manier waarop de boekhouding tot eind vorig jaar was gevoerd. Bleek dat het meer om een kasboek dan om een echte boekhouding ging. Een resultaatrekening ontbrak.

In de begroting voor 2006 heeft Wauters expliciet de solidariteitsbijdrage van VVJ aan AVBB opgenomen, wat door de Franstaligen wordt gecontesteerd. Vreemd, vindt Wauters, want tegenover de 10 % die de VVJ extra betaalt staat geen service vanwege de AJP, zoals dat zou kunnen worden verwacht.

AVBB: NIEUW PROTOCOL IN DE MAAK

In 2006 zal de federale koepel AVBB werken aan een nieuw samenwerkingsakkoord tussen VVJ en AJP, dat op de algemene vergadering van 2007 zal worden voorgelegd. Aanleiding is de actie van de VVJ om het eigen personeel zelf te betalen. "De gemeenschappelijke kosten beperken tot huur en onderhoudskosten holt de werking en de rol van de AVBB als koepel uit", stelde AVBB-voorzitster Manuela Hollanders. Zij had even tevoren haar functie als AJP-voorzitster neergelegd, zodat het meteen ook haar laatste vergadering als AVBB-voorzitster was. Marc Chamut zal tot het einde van het mandaat – nog één jaar – optreden als waarnemend voorzitter. Hij is een 57-jarige freelance journalist die vooral voor het magazine *Solvay Business Journal* werkt en reeds ondervoorzitter was van de AJP.

Bij de voorstelling van het financieel verslag 2005 en de begroting van 2006 gaf penningmeester Frans Wauters uitleg over de achtergrond van de demarche van de VVJ voor meer financiële transparantie. AJP-secretaris Martine Simonis vond het nieuwe systeem ingewikkelder in plaats van eenvoudiger, wat door de Vlaamse bestuursleden werd betwist. Enkele Franstalige journalisten hadden hun bedenkingen bij het feit dat de VVJ de boekhouder had bedankt voor bewezen diensten, maar de AVBB en de AJP wél nog met hem in zee gingen.

Tot slot stelde VVJ-secretaris Pol Deltour de nieuwe AVBB-database online voor, die ook door derden zal kunnen worden geconsulteerd. De betaling hiervoor zal variëren van gratis (non-profitorganisaties voor één dag) tot € 800 (jaarabonnement voor bedrijven). Hij legde er de nadruk op dat het louter om inzage gaat, de gegevens mogen niet worden doorgegeven of geëxploiteerd. (ID)

Open brief van de journalisten van de VTM-nieuwsredactie

'NATIONAAL SECRETARIS SPRAK TE SNEL EN ONDOORDACHT'

De uitspraken van Pol Deltour naar aanleiding van het boek van Guido Van Liefferinge hebben andermaal de gemoederen verhit onder de Vlaamse journalisten. Het was voorspelbaar. De inleiding getuigt van een bekommernis voor een onafhankelijke journalistiek maar ook van enige ondoordachtheid.

Het voorbeeld over de onderhevigheid aan de harde wetten van commercie en bedrijfseconomische concurrentie, maar vooral de verwoording in het radio-interview was niet vleiend voor de nieuwsredactie en individuele journalisten van de zender. Het bevestigde alleen de vooroordelen waarmee de nieuwsredactie van VTM zo vaak te maken heeft. Het zijn uitlatingen die stigmatiserend werken, en die ervoor zorgen dat wij in de ogen van alle collega's gereduceerd worden tot de paria's of de cowboys van de journalistiek. En als sommige bewerkingen bovendien nog eens publiekelijk gedaan worden, zijn ze ook niet echt bevorderlijk voor de manier waarop het publiek denkt over deze redactie. Het ondermijnt haar geloofwaardigheid.

Alweer is er te snel en te ondoordacht gesproken. We herinneren ons ook de uitspraken naar aanleiding van de zaak van Dedecker-Van Hemeledonck, de 4040 lijnen en nu dus de vermeende commerciële verweving.

Ook in de commentaar van de voorzitter van de VVJ in het jongste nummer van *De Journalist* was die zwart-wit opdeling terug te vinden. Ook daaruit heeft de snelle lezer onthouden dat er rechtvaardigen zijn en dat er daarnaast commerciële journalisten zijn die alleen oog hebben voor oplage- en kijkcijfers.

De nationaal secretaris verdedigt de belangen van alle journalisten, ook de journalisten van de commerciële zenders. Het is een nationaal secretaris onwaardig om collega's te schofferen door te veronderstellen dat zij op hun buik gaan voor de commercie en soldaatjes zijn die dagelijks in de pas lopen van welke aandeelhouders dan ook.

De VTM-nieuwsredactie is altijd bereid om met de nationaal secretaris van gedachten te wisselen. Hij kan ons altijd contacteren en dat hoeft heus niet via 4040...

De journalisten van de VTM-nieuwsredactie (*)

(*) minus 1 journalist die ontslagnemend is en niet wil meetekenen

Jan De Volder (Tertio) over de Mohammed-cartoons

'HET ONTBREEKT ONS AAN FIJNGEVOELIGHEID'

Ivan Declercq

Pim Fortuyn noemde de islam een 'achterlijke godsdienst'. Heeft hij nu, met de reacties op de Deense cartoons, postuum alsnog gelijk gekregen? We vroegen het Jan De Volder, journalist bij het weekblad 'Tertio' en auteur van het recente boek 'Trialoog', waarin hij gesprekken weergeeft tussen de priester Hendrik Hoet, de rabbijn Aharon Malinsky en de imam Jamal Maftouhi.

De Volder lacht even en zucht. "Ik denk het niet, nee. Dat soort vergelijkingen is gevaarlijk. De islam is de godsdienst van een miljard mensen en hij is zeer verscheiden. Je hebt verlichte, liberale varianten en je hebt meer fundamentalistische varianten. Maar zelfs bij die fundamentalisten vind je veel verschillen. Maar het ontbreekt ons aan kennis over die wereld. Zoals het ook in de islamwereld hoe langer hoe meer aan kennis ontbreekt over wat christenen zijn,

katholieken, orthodoxen, protestanten, Bush of de paus. Zij gooien ook alles op één hoop. Dat is wellicht een toenemend probleem, die groeiende onwetendheid."

De cartoons waren eerder in een Egyptische krant te zien, zonder veel gevolg. Tot Deense imams in het Midden-Oosten de kat de belgingen aanbinden. Manipulatie van ongeschoolde massa's?

"Ja, daar is binnen de Conferentie van Islamitische Landen duidelijk overleg geweest. Op de bedevaart in Mekka, de hadj, zijn de cartoons ook over de tong gegaan. En blijkbaar heeft men – het is onduidelijk wie – dat aangegrepen om te zeggen: 'Dit pikken we niet.'

Tegelijkertijd zullen enkele regimes wel blij zijn dat ze hun pijlen daar nu op kunnen richten. Het kanaliseert de woede van hun bevolking. In Libanon en in Afghanistan is er sowieso al een klimaat van angst en geweld. En ook het Egyptische regime is wellicht gelukkig met die bliksemafleider."

De felste reacties kwamen uit landen waar persvrijheid niet of nauwelijks bestaat.

"Tja, ik denk dat de moslims in Europa wel weten dat ze hier niet te gek moeten doen. Natuurlijk, manipulaties zijn altijd mogelijk. Maar ik moet altijd denken aan die uitspraak van Mohammed Talbi, een bejaarde Tunesische filosoof en gelovig moslim, een opposant van het dictatoriale regime van president Ben Ali: '*Quand les plumes se brisent, il n'y a que les couteaux qui restent.*' In die zin is er inderdaad een link tussen vrije meningsuiting en het verhinderen van het uitbreken van geweld."

Huisvredebreuk, zo noemden de demonstranten het: alsof 'het Westen' hun huis was binnengestormd en vader en moeder een klap om de oren had gegeven. Om die metafoer even aan te houden: hebben zij zich niet bij ons thuis geïnstalleerd, en willen ze nu onze afstandbediening afnemen en bepalen naar welke zenders er vanavond zal worden gekeken?

(lacht) "De vergelijking is wat overdreven, hoewel ze toch een beetje opgaat. Maar de pers moet toch zien waar ze mee bezig is. Uiteraard

'Die cultuur van het beledigen: is dát nu waar Europa voor staat?' (Foto Nick Hannes)

is persvrijheid een grote waarde. Die gaan we ons niet zomaar laten afpakken. Maar je moet ook kijken naar de belangen die op het spel staan. Die cartoons zijn gepubliceerd, *bon*. Maar veel kranten zijn gaan provoceren door die nog eens af te drukken op een moment dat je eigenlijk wist dat de vlam al in de pan was. Dat is onwijs, lijkt me."

"Vrije meningsuiting dient een democratische samenleving. En daarover gaat het óók: hoe leren wij omgaan met mensen met diverse gevoeligheden? Ik zeg niet dat satire niet kan, maar het ontbreekt ons enorm aan empathie. En aan kunst van dialoog. Het gaat in dit debat om een zekere wijsheid. Het Europese project is toch in grote mate dit: hoe leren we vreedzaam samenleven met onze verschillen in een complexe samenleving? Dat is enorm moeilijk, ja. Maar je kunt het niet door de strot rammen door het tien keer te publiceren."

Zeg je nu ook dat moslims niet die wijsheid hebben om onze seculiere maatschappij te aanvaarden?

"Dat vraagt zeker tijd. Ik denk dat de meeste moslims die hier leven onze seculiere maatschappij wel aanvaarden. Ik heb niet de indruk dat zij de hele zaak hier willen islamiseren. En in het algemeen aanvaarden ze onze spelregels wel. Maar het zijn niet altijd de mooiste spelregels die we laten zien. Neem nu die cultuur van het beledigen: is dát nu waar Europa voor staat? Ik denk dat Europa toch wel méér in huis heeft dan dat. Maar nogmaals: het heeft te maken met wijsheid, en hoe stimuleer je een cultuur van samenleven. En dan moet je de ander af en toe ook eens ontzien. Hem voortdurend provoceren in zijn gevoeligste punt lijkt me een gevaarlijke weg."

Uitgerekend in dezelfde periode is in het Westen een cartoon bebroeid die een geeuwende Christus aan het kruis toont. Toeval? Of: kijk eens hoe vrij wij zijn?

"Waarschijnlijk wel. Er is wel een groot verschil tussen het katholicisme en de islam, wat afbeeldingen betreft. Wij hebben ook de beeldenstorm gehad en de discussie: mag je Christus afbeelden? Die is beslist in het voordeel van de voorstanders. De islam heeft een andere optie genomen, dezelfde die indertijd ook de radicale protestanten hebben gekozen. De gevoeligheden liggen dus anders. Ik denk dat op dat vlak de christenen een wat bredere rug hebben."

"Anderzijds vind ik dat men hier, in kunst en journalistiek, heel ver gaat in het provoceren van christenen. Persoonlijk lig ik daar niet van wakker, ik ben ook een kind van deze tijd. Maar ik begrijp wel dat er mensen zijn die daardoor geschokt zijn. En ik vraag me dan af: wat is het plezier om altijd te trappen op wat mensen het heiligste vinden? Ik vind dat iets pervers aan onze cultuur. Men zegt: persvrijheid moet samengaan met verantwoordelijkheidszin, met respect. Ik zou daar willen aan toevoegen: ook met een zekere fijngevoeligheid. En die ontbreekt hier vaak."

"Ik herinner me dat tijdens de stervensdagen van paus Johannes Paulus II op de VRT werd gezegd dat er met respect over zou worden gesproken, om de katholieken niet te choqueren. Terecht. Maar ik vind dat je dat mag uitbreiden tot meer dan alleen maar de stervensfase van een paus. Kijk, als Geert Hoste grapjes over de paus maakt, *bon*, het is zijn taak om mensen aan het lachen te brengen. Maar in informatieve programma's wordt soms op zo'n spottende toon gesproken, die echt niet meer voor objectieve journalistiek door kan gaan."

De Europese Commissie heeft even met de idee gespeeld van een gedragscode voor media inzake het omgaan met religies. Een toe

te juichen initiatief of een ongelukkige gedachte?

"Hoe zou zo'n gedragscode eruit zien? En welke waarde heeft die dan? Ik sta er huiverig tegenover om die dingen met wetten te regelen, zoals even in het Verenigd Koninkrijk is geprobeerd. Moet een wet nu gaan bepalen wanneer je kunt lachen en wanneer niet? Dat is betuttelend en moraliserend. Bovendien: humor zal toch altijd de grens opzoeken van wat mag en niet mag. Ik ben trouwens ook geen voorstander van een wet die het ontkennen van de holocaust verbiedt. Iemand die de holocaust ontkent, etaleert zichzelf toch als onwetend of pervers? Het is een zaak van cultuur om zo'n mensen te beoordelen, niet van de wet. Anderzijds... het is niet slecht dat journalisten weten dat het afbeelden van Mohammed een probleem is. Veel collega's wisten dat kennelijk niet."

Marino Keulen heeft namens de Vlaamse regering gezegd dat een religieuze groep nooit zijn regels kan opleggen aan een hele maatschappij.

"Uiteraard, in een seculiere maatschappij is dat zo. We zijn geen christenheid waar de kerk het voor het zeggen heeft. Wat niet wegneemt dat het een voortdurende zoektocht blijft: hoe bouw je een maatschappij op die in complexiteit kan samenleven? Dat wordt dé zoektocht voor de 21ste eeuw."

Religies zullen best wel normen en waarden hebben die het samenleven vergemakkelijken, maar misbruik van macht is vaak niet ver weg. In moslimlanden grijpt de religie sterk in het privé-leven in. Bij ons was het niet anders, twee generaties geleden: in een dorp kon je geen middenstander zijn als je op zondag niet naar de kerk ging.

"Men maakt nu zo'n ophef over het gescheiden zwemmen van moslimmannen en -vrouwen. Maar zelf heb ik nog in een school met uitsluitend jongens gezeten. En daar nooit een frustratie aan overgehouden. Of neem het bedekken van het hoofd door vrouwen: in hoeveel christelijke culturen is dat niet het geval? Ook vandaag nog. Dus..."

"Wij voelen ons altijd heel erg vóór op de rest. Maar ik ben niet zeker dat alle maatschappijen in onze richting zullen evolueren. Als ik het op wereldvlak bekijk, zie ik dat de rol van religie overal toeneemt, behalve in Europa. Ik denk dat wij de uitzondering zijn."

Is het niet vreemd dat we nu zo bezig zijn met de discussie over het recht op vrije meningsuiting? Was dat niet al sinds decennia een verworven recht?

"Rechten moeten altijd opnieuw een beetje worden verworven. En dit is een recht dat wat gedegenereerd is, door een gebrek aan fijngevoeligheid, door een gebrek aan kennis. Het verwordt tot een recht om elkaar te beledigen. Vrije meningsuiting is een grondrecht van onze democratische samenleving. Maar de verantwoordelijkheid om een cultuur te bouwen waarin je in vrede kunt samenleven, blijft een grote uitdaging. In dat licht moet dat recht op vrije meningsuiting voortdurend worden bevestigd."

Hoe leeft de cartoonzaak bij de moslims hier?

"Wie zich een goede moslim voelt, vindt dat hij moet laten horen dat hij het er niet mee eens is. Overigens is die zaak maar een voorproefje van wat nog komen kan. We moeten ons eens goed gaan bezinnen. Maar ik denk dat die bezinning nu wel bezig is."

Jan De Volder, 'Trialoog. Hoopvolle gesprekken voor een angstige tijd', Uitgeverij Lannoo Tielt, 176 blz., €14,95

VVJ-STANDPUNT - 9 FEBRUARI 2006

SPOTTEN MET MOHAMMED: PERSVRIJHEID VERZOENEN MET RESPECT

De raad van bestuur van de Vereniging van Vlaamse Journalisten (VVJ) heeft op z'n februarivergadering beklemtoond dat de persvrijheid niet in het gedrang mag komen bij de publicatie van spotprenten over religieuze symbolen.

In België bestaat de grondwet 175 jaar, met artikelen die de vrijheid van meningsuiting, de persvrijheid en de vrijheid van godsdienst garanderen. Die drie rechten zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Een democratisch verkozen parlement en een onafhankelijke rechtspraak waken over die rechten. Geen enkele maatschappelijke groep kan ze eigenhandig inperken. De persvrijheid is een onmisbaar instrument voor journalisten in hun dagelijkse opdracht om het publiek correct te informeren. Het is aan de politici om dat recht te vrijwaren. De pers zelf komt het toe zich niet te laten intimideren door geweld of bedreigingen; ook zelfcensuur is uit den boze.

Het is niet toevallig dat de meest gewelddadige reacties op de publicatie van de omstreden karikaturen van de profeet Mohammed plaats vinden in landen waar geen persvrijheid bestaat. Die regimes kunnen hun wil niet opleggen aan westerse democratieën. Even laakbaar is overigens dat nu in het Westen extremistische politieke

groeperingen handig misbruik maken van de toestand om de hele islam in een slecht daglicht te stellen.

Ook al kunnen sommige spotprenten kwetsend zijn, dan nog moeten gelovige moslims in Europa onze grondwettelijke vrijheden aanvaarden. Zoals andere bevolkingsgroepen dat al 175 jaar doen in België. Wie zich benadeeld voelt heeft het recht om vreedzaam te protesteren, kan een beroep doen op de Raad voor de Journalistiek en zijn Ombudsman of desnoods naar de rechtbank stappen.

Maar de persvrijheid mag ook geen vrijbrief zijn om nodeloos te provoceren. In haar 'Aanbevelingen voor de berichtgeving over allochtonen' riep de Algemene Vereniging van Beroepsjournalisten in België (AVBB) al in 1994 op om onverantwoorde veralgemeningen en polariserende details of beelden niet zomaar op het grote publiek los te laten. Vanuit diezelfde bedachtzaamheid moet de pers juist en betrouwbaar informeren, bewust van de maatschappelijke rol die ze speelt. De pers staat niet buiten of boven de maatschappij, maar is er een wezenlijk onderdeel van. Dat betekent ondermeer respect opbrengen voor bevolkingsgroepen die grondig van mening kunnen verschillen.

s c h e e f b e k e k e n

"Mijn uitspraak dat een nieuwsuitzending aan dezelfde wetten moet gehoorzamen als een entertainmentprogramma, wordt vaak fout geïnterpreteerd. Met die wetten van een entertainmentprogramma doel ik gewoon op oude retorische technieken, ingrepen in de opbouw die ervoor zorgen dat mensen geboeid blijven. Als je aan het begin van een uitzending vijf zware, droge items na elkaar zet, jaag je iedereen weg. Dat moet je voorkomen door 'pauzemomenten' in te lassen met minder zware, herkenbare situaties."

VTM-Nieuwshoofdredacteur Stef Wauters in Campuskrant, tijdschrift van K.U.Leuven van 18 januari 2006

"Hallo, bij het begin van het nieuwe jaar willen we U graag '4545' voorstellen, in de hoop dat U ook daaraan actief wil deelnemen. 4545 is enerzijds een nieuwslijn. U kan er klein en groot nieuws kwijt uit uw eigen omgeving. (...) U kan ook een digitale foto meesturen, van uw kinderen tijdens een leuk optreden in hun jeugdvereniging bijvoorbeeld, of van die misschien foute rotonde in uw straat of dorp. (...) 4545 is overigens méér dan alleen maar een nieuws- of tiplijn. 4545 wil ook een makkelijk en snel te gebruiken kanaal zijn langs hetwelk onze lezers hun mening kwijt kunnen bij hetgeen er rondom hen gebeurt."

Hans Deridder, adjunct-hoofdredacteur Het Laatste Nieuws, in een bericht aan de bezoekers van de website hln.be

"Wat zag ik vorige week? Dat op het moment dat wij openden met de crisis rond Freya Van den Bossche, het VRT-journaal opende met Euro Millions. Dat wij tijdens het weekend het Autosalon als eerste item zetten en de VRT meldde dat de walvis dood was. VTM heeft

één voordeel: omdat wij al heel vroeg verplicht werden na te denken over het triviale nieuws leerden wij een lijn te trekken tussen de fait divers en het puur anekdotische."

VTM-nieuwsanker Dany Verstraeten in De Morgen van 28 januari 2006

"VTM is een beetje zoals de vrouw in het medialandschap, die harder moet bewijzen wat ze waard is om ernstig genomen te worden."

I(bi)dem

"Passie, liefde, een zwangerschap, ontslag en leugens in de Wetstraat. De affaire rond Rik Daems (46) blijft verbazen. De VLD-politicus die een parlementaire collega zwanger maakte, probeert zijn vel te redden. 'Maar door wild om zich heen te slaan, maakt hij het alleen maar erger. Dit is de grootste communicatieblunder ooit', zeggen experts."

Pascal Weiss en Ilse Beyers in Dag Allemaal van 7 februari 2006

"Het is en blijft het goede recht van iedereen om de gewraakte cartoons te publiceren en te herpubliceren. Net zoals het ons goed recht is om dat te omschrijven als een zin- en humorloze provocatie die geen enkel doel dient. Net zoals het het recht is van de moslimgemeenschap om daartegen te betogen. Dat is net de kern: dat ieder het recht heeft zijn of haar mening in volle vrijheid te kunnen en te mogen uiten."

Yves Desmet, hoofdredacteur De Morgen, in DM van 10 februari 2006

NA MERKWAARDIG SEPONEREN VAN ZAAK-FORT IN DOORNIK

JAN VERBEKE BLIJFT HOPEN OP GERECHTIGHEID

Luc Vanheerentals

Het onderzoek naar de twee fysieke aanvallen van Tony Fort op mensen van Jan Verbeke Producties is bijna afgerond en het resultaat zal een van de komende weken aan het parket worden overgemaakt.

Op 15 juli 2002 kreeg journalist Jan Verbeke slagen op het hoofd toen hij in Vloesberg met een cameraploeg – in opdracht van de VRT – een actie van het comité Foert-Fourte aan het verslaan was. Het actiecomité protesteerde tegen de aanleg van een verharde weg in het D’Hoppebos. Dader was Tony Fort, zoon van Marcel Fort, de uitbater van een stort in dat bos. Tony Fort reed in september vorig jaar in hetzelfde bos met een bulldozer bijna twee medewerkers van Verbeke aan, terwijl zij verslag uitbrachten van een nieuwe actie van het comité. Hoewel de camera in de prak was gereden, konden de beelden worden gered. Ze gingen de wereld rond.

"Het was in 2002 onze bedoeling beide partijen aan het woord te laten", vertelt Verbeke. "Maar toen Marcel Fort samen met zijn zoon Tony naar ons toe kwam, nam Tony Fort mij in een greep en heeft hij me met een hamertje twee keer op mijn hoofd geslagen. Een politiemann die vlakbij stond, is niet tussenbeide gekomen. Ik heb het bewustzijn verloren en ben onmiddellijk naar het ziekenhuis van Kortrijk gebracht, waar een zware hersenschudding en een schedelbarstje zijn vastge-

net van plan een blokkade op te werpen om de verdere aanleg van de weg te verhinderen. Plots kwam Tony Fort met een bulldozer aangevaren. Ter hoogte van het drietal zwenkte hij onverwacht af en reed op hen af. Cameraman Karel Perneel en geluidstechnicus Michaël Oost konden op het nippertje wegspringen en dienden nadien een klacht in wegens moordpoging. Ook de cameraman kampt tot op vandaag met de gevolgen van wat hem overkwam.

Bijna vier jaar na de eerste aanval is het nog altijd wachten op een gerechtelijke sanctie. "We hebben klacht ingediend bij het parket van Doornik, maar dat heeft anderhalf jaar later beslist tot seponeren, omdat het bewijs van de directe betrokkenheid van Fort niet geleverd kon worden", zegt Verbeke. Hij diende vervolgens klacht met burgerlijke partijstelling in bij de onderzoeksrechter in Oudenaarde.

De verhuizing naar een nieuw parket was mogelijk omdat de familie Fort in Brakel woont, dat tot het rechtsgebied Oudenaarde hoort. Ook de tweede aanval wordt nu onderzocht door dezelfde onderzoeksrechter. Volgens het parket van Oudenaarde is het onderzoek bijna af-

gerond en zal het een van de komende weken aan het parket worden overgemaakt.

Verbeke en zijn raadsman hebben vragen bij het seponeren in Doornik. "In het dossier zaten foto's en beelden. Maar de politiemann die getuige was, heeft achteraf een verklaring afgelegd die niet strookte met de werkelijkheid", vindt Verbeke.

Volgens zijn advocaat Jan Leysen is het duidelijk dat 'men' het dossier in Doornik niet belangrijk genoeg vond en 'men' de zaak vrij snel heeft afgehandeld. "Zo hebben ze een aantal getuigen niet kunnen ondervragen, omdat die zagezegd niet thuis waren. In Oudenaarde hebben ze wel een grondig onderzoek gevoerd", meent Leysen.

De door zoon Fort platgewalste camera van Persbureau Verbeke. (Foto David Stockman)

steld. Ik ben ruim een week in het ziekenhuis moeten blijven." De fysieke gevolgen laten zich tot op vandaag voelen. "Nu nog heb ik 's morgens en 's avonds pijn in het hoofd, en kan ik niet meer in dezelfde mate journalistiek actief zijn als voorheen."

Op 27 september 2005 was Jan Verbeke zelf niet ter plaatse. Hij had een ploeg van drie medewerkers gestuurd, onder leiding van journalist Bas Dewilde. De actievoerders van het comité Foert-Fourte waren

Ook Jan Verbeke Producties, het bedrijf van Verbeke, leed schade door het gebeuren. "In 2002 hadden we net waar geïnvesteerd in twee nieuwe camera's. En de anderen hebben na die aanval maandenlang al mijn werk moeten overnemen. Dat het schip in die periode zonder kapitein voer, is duidelijk te merken aan de omzetzaling."

De VVJ stelt zich met de getroffen journalisten burgerlijke partij tegen Fort. Dat besliste de raad van bestuur eind vorig jaar.

ZENDERS EN RTV-PERS SCHEPPEN ORDE IN CHAOS VAN DE WEBSITES

Jaak Vandyck

Met de komst van allerlei al dan niet obscure websites wordt het voor reguliere beroepsjournalisten soms letterlijk dringen voor een plaats bij persvoorstellingen. Daarom heeft de Vereniging van de Radio- en Televisiepers samen met perswoordvoerders een charter uitgewerkt.

Bij de finale van 'Idool' had Hilde Espenhout van de persdienst van VTM een probleem: wat moest ze hiermee? Aan de persbalie stonden twee meisjes van twaalf, de reporters van website *Huppeldepup*. Ze haalde perschef Mark Vanlombeek erbij. Toen Vanlombeek de website belde, maakte de man aan de andere kant van de lijn zich boos omdat *zijn journalisten* niet binnen mochten.

De voorbije jaren doken tientallen websites op die zich geheel of gedeeltelijk richtten op berichtgeving over radio en televisie. Sommigen bedoelden het goed, anderen gingen bij herhaling uit de bocht. Met name werd herhaaldelijk gezondigd tegen de auteursrechten. Zonder enige gêne en zonder enige bronvermelding werden zo maar hele artikels overgenomen uit dag- en weekbladen. Te pas en te onpas kwamen dubieuze websites opduiken op persconferenties, evenementen, visies, setbezoeken, fotoshoots, interviewsessies, enzovoort.

Het liep echt de spuigaten uit bij 'Idool', 'Star Academy' en 'X-Factor', waar de reguliere journalisten bijna werden weggedrongen door allerlei cowboys. Zo kon het niet verder.

Daarom nam de Vereniging van de Radio- en Televisiepers het initiatief om rond de tafel te gaan zitten met de perschefs, zijnde Diane Waumans (VRT-tv), Paul De Meulder (VRT-radio), Hilde Debacere (VRT-corporate), Mark Vanlombeek (VTM, Kanaaltwee, JIMtv

en Q-Music), Kristof Demasure (VT4 en VIJFtv), Sofie Hollemans en Brigitte Lagrou (Telenet en Prime), Anemie Hoet (Vitaya), Sarah Hellemans (MTV, TMF en Nickelodeon) en Bart Brusseleers (4FM). Het resultaat was een charter met de spelregels waaraan websites dienen te voldoen.

Voor degenen die alleen persberichten, persfoto's en zendschema's vragen, is het simpel: de zenders beslissen zelf of ze hun informatie al dan niet doorgeven. Wie ook wenst te worden uitgenodigd op persconferenties, evenementen, visies, enzovoort, moet echter het charter onderschrijven en aan een aantal voorwaarden voldoen.

Zonder in details te vervallen, komt het er vooral op neer dat de website een rechtspersoonlijkheid moet hebben, verklaart de regels van de journalistieke en de auteursrechtelijke deontologie na te leven en dat een *peter* waakt over de goeie gang van zaken. Die peter moet een Nederlandstalige beroepsjournalist zijn die een beetje de morele verantwoordelijkheid voor de website op zich neemt en als aanspreekpunt dient bij eventuele moeilijkheden.

Websites die zich niet aan de afspraken houden, worden daarop aangesproken. Zo nodig krijgen ze een gemotiveerde waarschuwing. Bij een tweede gemotiveerde waarschuwing worden ze uit het adressenbestand van de verschillende persdiensten geschrapt.

RTV-PERS REIKT PRIJZEN UIT

(Foto Wouters & Fasseur)

Jaak Vandyck

De Vereniging van de Vlaamse Radio- en Televisiepers heeft op 28 januari haar jaarlijkse prijzen uitgereikt. Voor de radio werd het programma 'Oosterlinck' van Wim Oosterlinck op Studio Brussel gelauwerd. Bij de tv ging het VTM-programma 'Matroesjka's' met de hoofdprijs lopen. Het Ketnet-programma 'Bumba' won de prijs van de Vlaamse Gemeenschap voor het beste Jeugdprogramma.

Jaak Vandyck sprak voor de elfde en laatste keer als juryvoorzitter het publiek toe. "Ik besef dat ik niet altijd de kool en de geit heb gespaard", zei Jaak. "Maar dat was ook niet de bedoeling." Hieronder enkele uitreksels uit zijn afscheidsspeech als RTV-voorzitter.

(...)

Digitale televisie komt er. Dat is zeker, maar dat is dan ook het enige wat zeker is. Of ons kijkgedrag in 2016 zoveel anders zal zijn dan in 2006 blijft maar de vraag. Misschien wel. Wellicht niet. Zit de gemiddelde Vlaming te wachten op de duizend kanalen die hem worden beloofd? Hij heeft nu al geen tijd om naar alles te kijken. Trouwens, wat moet hij ermee? Wat kan hem Moldova 1 schelen? Of een themazender over macrameeën?

(...)

De openbare omroep hoeft zich niet verongelikt te voelen. De commerciële zenders hebben veel meer reden om zich zorgen te

maken. De digitale videorecorder komt eraan. Hij maakt het mogelijk om met een beetje vertraging te kijken én de reclameblokken over te slaan. Nu al meldt de reclamesector dat de traditionele 30 secondenspot zijn beste tijd heeft gehad.

Gaan de commerciële zenders hun ondergang tegemoet als ze over afzienbare tijd beduidend minder reclame-inkomsten hebben? Nee dus. Er tekent zich al een nieuwe ontwikkeling af: de kijker doen betalen voor programma's die hij graag wil zien. In Amerika gebeurt het al bij NBC en CBS. Op die manier zou straks een totaal ander business-model kunnen ontstaan.

(...)

De hype van de digitale televisie doet mij denken aan de hype van het internet. Einde jaren negentig luidden de doodsklokken voor de krant. Uitgevers kondigden al aan dat de papieren krant ging verdwijnen. Volgens hun berekeningen zou dat gebeuren in 2005. We zijn nu 2006 en het omgekeerde is gebeurd. De kranten hebben hun internetredacties weer afgebouwd, zo niet helemaal opgedoekt. Het probleem van onze kranten is dat ze niet alleen letterlijk, maar ook figuurlijk werden getabloidiseerd. De laatste tien, vijftien jaar moet de lezer steeds meer pulp slikken. Kranten worden opgehangen aan babes. Of aan Tom Boonen. Een beetje journalist krijgt toch klamme handen van een titel als 'Tom Boonen is god'. Of 'Boonen sancto subito'. Maar ze verschijnen wel. Over de volle breedte van de pagina.

DE KRULLEKES VAN NADIA DALA

Jan Backx

Het Lennon-credo 'Imagine' neuriënd – 'No hell below us, above us only sky' – trek ik naar VRT-journaliste Nadia Dala (35). Aan de telefoon had energieke Nadia het me al ingepeperd: "Komaan zeg, ik voel me niet geroepen om persoonlijke commentaar te geven op die cartoon-rel! En ik wil zéker niet worden geportretteerd als het allochtoontje-onder-ons, ik ben gewoon een erg nieuwsgierige vrouwelijke journaliste." Het leek een surrealistische reactie van een dame, die op de kaft van haar jongste boek 'Als sluiers vallen – Vrouwenportretten' wordt omschreven als een auteur die werkt "vanuit een onverzadigbare fascinatie voor de moderne islam".

De wereld wist al vanaf de eerste dag dat Nadia een eigenzinnige tante zou worden. "Ik diende me in Antwerpen aan in stuitligging. Moeder een Mechelse bediende, vader een Marokkaan, die via Spanje naar Vlaanderen was gekomen en die zowel garagist als havenarbeider is geweest. Ik heb één zus. Mijn schooltijd was leuk: altijd naar *de nonnekes* geweest. Ik werd volgegoten met christelijke westerse waarden, leerde individuele keuzes maken en kritisch zijn, maakte vriendinnen voor het leven en werd doordeesemd van naastenliefde. Eigenlijk was ik als tiener een perfecte *seut*: Virgilius, Cicero en Caesar vertalen, dwepen met Rimbaud, BBC-documentaires over natuur en geschiedenis volgen en in de vrije tijd naar de meisjesgidsen. Op mijn vijftiende trok ik zelfs op mijn eentje naar de yogales. Over een later beroep maakte ik me allerlei romantische voorstellingen: astronoute, operazangeres, heldin à la Jeanne d'Arc..."

Het is dan toch arabistiek en islamkunde aan de KUL geworden. "Ik wist dat ik een talenknobbel had. Maar ik had net zo goed Chinees of Japans kunnen kiezen. 't Was geen zielige zoektocht naar mijn verre roots. Die rare taal met dat krullekes-schrift, zo keek ik aan tegen Arabisch en dát zorgde voor de studiekeuze. Aan iets om later geld mee te verdienen dacht ik gewoon niet."

Hoe zag een in *krullekes* verdiepte *seut* het journalistieke licht? "Met mijn diploma op zak trok ik voor één jaar naar Cairo om onder meer klassiek Arabisch en het Egyptische dialect te leren. Ik vertaalde wat, ook voor de *Middle East Times*, en mocht er al snel wat reportagewerk doen: over Egyptische modeontwerpers, boeken, maatschappelijke hervormingen en de houding van de overheid tegen het islamfundamentalisme dat toen de kop opstak. Razend boeiend maar ik snapte meteen: journalistiek, overal bij willen zijn, is een slopend vak. Ik deed alles te voet; zag een rauwe maatschappij in beweging; observeerde in lompen geklede bedelaars, in straten waar toch ook de allerduurste Mercedesen passeerden. Ik had mezelf een vegetarisch dieet opgelegd omdat ik degoutante vliegenschermen op uitgestald vlees had gezien. Het resultaat merkte je op de weegschaal: ik woog uiteindelijk nog 47 kilo."

'Er is zoveel klei om mee te boetseren.'
(Foto Nick Hannes)

Niet bepaald sprookjesachtig. En toen? "Terug in België werkte ik even bij een bank. Plots kwam het nieuws dat koning Boudewijn dood was. Via oude studiecontacten kreeg ik een verzoek van een freelancer bij *De Morgen*. Of ik eens kon polsen hoe de allochtone gemeenschap reageerde op dat overlijden? Twee dagen aan gezwoegd, mijn eerste journalistieke creatie op eigen bodem. Maar mijn gretigheid was gewekt en na een half jaartje losse opdrachten heb ik van eind 1993 tot '99 in vast dienstverband voor *De Morgen* geschreven. Ik heb er alles gedaan, van gebroken armen en benen tot *Wetstraat* en buitenland. In Beiroet interviewde ik ooit de Hamas-woordvoerder. Samengevat: toen was ik écht content."

Toch verhuisde ze naar de concurrentie... "Juist, in de leegloop-periode bij *De Morgen* wou ook ik *iets anders*. 't Werd een jaartje freelancen voor *De Standaard*. Vooral portretten schrijven, voor de magazine-

bijlage."

Kabinetsmedewerkster staat ook op haar cv... "Een studievriendin loodste me naar Annemie Neyts, toen minister voor Financiën, Begroting en Externe Relaties van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het jaartje op haar kabinet was een geweldige ervaring."

Annemie een andere job, Nadia dus ook... "Inderdaad, en zo klopte ik aan bij de VRT, waar *Terzake* en *Het Journaal* aan uitbreiding toe waren. Ik kwam in het reportagewerk terecht en na een screentest verlegde ik mijn bezigheden meer naar de culturele magazines. Het was de tijd van *Voetzoeker*, waar Regine Clauwaert leiding gaf. Het voorbije najaar heb ik me behoorlijk kunnen uitleven in *Het beloofde land*, met portretten van buitenlanders die het in Vlaanderen ver schopten. Momenteel werk ik voor *Canvas* en ben ik als freelancer betrokken bij de voorbereiding van een aantal programma's."

Tot slot: de hobby's en dromen?

"Mijn elektrisch pianootje ruilen voor een vleugel, abstract klooiën met olieverf en later als ik 50-plusser ben - starten als ballroomdanseres!"

Nadia Dala, 'Als sluiers vallen. Vrouwenportretten', Houtekiet Antwerpen, 183 blz., € 16,96.

Vraag en antwoord

Sinds kort werk ik freelance als journalist in bijberoep. De redactie van de krant waar ik voor schrijf, heeft me gevraagd een factuur op te sturen voor mijn al geleverde prestaties, zodat ik kan worden uitbetaald. Wat moet daarop staan?

Als journalist (al dan niet in bijberoep) is men niet verplicht facturen op te stellen. Omdat men niet btw-plichtig is (journalistiek werk voor geschreven media is niet onderworpen aan een btw-heffing), kan men met een eenvoudige ereloonnota volstaan. Een ereloonnota is niet onderworpen aan bepaalde specifieke formaliteiten zoals een factuur. Men vermeldt uiteraard wel naam, adres en rekeningnummer, de geleverde prestaties en het daarbij horende ereloon. Men vermeldt onder het totale bedrag ook het best de formulering: "vrijgesteld van btw krachtens artikel 44, §3, 3° van het btw-wetboek".

Wie wél met facturen werkt, moet een aantal formaliteiten in acht nemen. Elke factuur moet vermelden: het woord 'factuur'; de plaats en datum waarop ze is uitgereikt en een volgnummer zoals ze is ingeschreven in het boek van de uitgaande facturen; de naam en het adres, plus het ondernemingsnummer (of btw-nummer) van de leverancier van de prestaties; diezelfde gegevens van de persoon of organisatie aan wie de dienst is geleverd; datum van levering en omschrijving van de aard van de diensten; het toepasselijke btw-tarief (indien een journalist verkiest wél met btw te werken, dan is het tarief 6%); de totaal verschuldigde btw en het totaal te betalen bedrag. (ID)

Als kersverse freelance-journalist moet ik dringend mijn sociaal statuut in orde brengen. Intussen zit ik te azen op een andere, halftijdse job. Mijn vraag: als ik me nu aangeef als zelfstandige in hoofdberoep, kan ik dan binnen enkele weken makkelijk omschakelen naar zelfstandige in bijberoep?

Als zelfstandig journalist in hoofdberoep moet men inderdaad aansluiten bij een sociaal verzekeringsfonds, en dit binnen de 90 dagen. De minimumbijdrage in hoofdberoep bedraagt nu 491,39 euro per kwartaal.

Met een halftijdse job erbij (of als uitkeringsgerechtigde werkloze) is men journalist in bijberoep, en als zodanig vrij van aansluiting bij een sociaal verzekeringsfonds. Dat betekent in de praktijk dat men alleen voor het eerste kwartaal van 2006 een bijdrage moet betalen. Het sociaalverzekeringsfonds maakt de omschakeling van hoofd- naar bijberoep (in het geval van journalistiek: bijdra-gevrij) snel en gemakkelijk.

Een halftijdse job veronderstelt wel minimaal 50 procent van een voltijdse dagtaak. Wie les geeft, moet minstens 60 procent van een voltijdse lesopdracht hebben. (ID)

In onze rubriek 'Vraag en Antwoord' van januari meldden we dat teksten voor websites vrij zijn van btw, volgens artikel 44, §3, 3° van het btw-wetboek. De directie van de btw laat ons in extremis weten dat dit alleen geldt voor teksten die als afgeleide van een gedrukte en verspreide journalistieke publicatie op een website worden geplaatst. Wie rechtstreeks teksten produceert voor een website is dus wél btw-plichtig.

ter versterking van onze redactie zijn wij op zoek naar gedreven m/v

Concentra MEDIA

"Scherpe artikels" daar maken wij een punt van.

Voor Het Belang van Limburg en Gazet van Antwerpen is Concentra Media op zoek naar jonge, gedreven Journalisten met een héél vlotte pen, feeling voor nieuws, 24 uur per dag een flinke dosis creativiteit, échte teamspirit, zin om ook 's avonds en in het weekend te werken

Je hoeft niet door en door vertrouwd te zijn met het vak en evenmin een stapel diploma's te bezitten (al is een universitaire of hogere opleiding wel aangewezen).

Maar je bent veelzijdig, flexibel, open, ondernemend en stressbestendig. Alles wat de mensen bezighoudt, interesseert je. In jou schuilt dé re-

porter die voortdurend de straat op trekt, jaged naar nieuws. Of je bent dé redacteur die van de desk zijn werkterrein maakt. Je hebt een rijbewijs en je kunt overweg met een pc.

En vooral: je bezit de gave om je informatie te verwerken tot accurate krantenberichten, boeiende reportages en verhelderende achtergrondstukken in 'gewonemensentaal'.

Dat je hét hebt, kun je meteen bewijzen door ons, samen met je cv, een tekst van maximaal 25 regels (van 60 aanslagen) te sturen waarin je uitlegt waarom je journalist bij Het Belang van Limburg

of Gazet van Antwerpen wilt worden.

DEZE GEGEVENS MAG JE STUREN NAAR ÉÉN VAN DE VOLGENDE ADRESSEN:

journalistenexamen@concentra.be

Het Belang van Limburg redactiesecretariaat
T.a.v. Raymond Tytgat, Herkenrodesingel 10, 3500 Hasselt

Gazet van Antwerpen redactiesecretariaat
T.a.v. Brenda Timmermans, Katwilgweg 2, 2050 Antwerpen

SUBNOTEBOOKS: KLEIN EN HANDIG

Bruno Koninckx

Voor wie geregeld mobiel werkt, is een draagbare computer haast onmisbaar geworden. Maar de modellen met grote schermen zijn niet echt handig als je op plaatsen met weinig ruimte, zoals vaak bij persconferenties, op de trein of in het vliegtuig, wilt werken. Daarom zijn we zelf al heel lang een fan van subnotebooks. Deze kleine duimpjes onder de laptops hadden vroeger last van zwakke prestaties, een klein scherm en weinig extra's.

De modellen die we recentelijk hebben geprobeerd, maken grotendeels komaf met die nadelen. De schermen blijven kleiner, maar ze hebben een grotere resolutie zodat je er meer op kunt zien, de batterijen gaan langer mee, en ze hebben meestal ook alle mogelijke aansluitingen ingebouwd.

Ondertussen brengen redelijk veel fabrikanten subnotebooks uit, zodat er een grotere keuze is dan enkele jaren geleden. Toshiba is met de Portégé-reeks een van de pioniers inzake subnotebooks. In de reeks zit momenteel een vijftal modellen. De R200 is een klassieke subnotebook. Het is een van de meest compacte en zeker dunste toestellen. Met zijn gewicht van 1,29 kg voel je bovendien nauwelijks dat je hem bij je hebt. Het toetsenbord is iets kleiner dan een normaal, maar het tikt even vlot. Met twee USB-poorten, ondersteuning voor (draadloze) netwerken, Bluetooth, een sleuf voor een SD-geheugenkaart én een PC-kaart zit het met de aansluitingen wel goed. Opmerkelijke extra is een vingerafdruklezer waarmee je de toegang tot het toestel kunt beveiligen. Met een instapprijs van 1699 euro zonder optische speler betaal je natuurlijk wel flink wat geld voor de heel goede draagbaarheid.

Nog lichter is het bij de Latitude X1 van Dell, die slechts 1,16 kg op de weegschaal legt en daarbij ook heel compact is. Toch is hij vrij compleet uitgerust, met (draadloos) netwerk, sleuven voor SD en Compact Flash-kaarten, USB en FireWire. Alleen Bluetooth en een PC-kaartsleuf (voor bijvoorbeeld een gprs of

UMTS-kaart) ontbreken. Er is al een X1 voor 1450 euro, maar dan met een kleine harde schijf en zonder DVD.

Acer heeft in zijn TravelMate 3000-lijn ook enkele subnotebooks. De 3002WT-MI is vrij compleet uitgerust, met (draadloze) netwerkpoorten, een 4-in-1 kaartlezer, externe DVD-brander en Bluetooth. Het toetsenbord is comfortabel in gebruik.

Een heel grote plus is dat er standaard een tweede batterij wordt bijgeleverd, zodat je bij zuinig gebruik ruim zes uur zonder stroomdraad kunt. De aanbevolen prijs van 1499 euro is dan ook zeker redelijk. Het gewicht van 1,46 kg valt best mee, maar toch is het toestel vrij groot en dik. Op de rand van de subnotebooks valt de Packard Bell Easynote A. Hij weegt 1,97 kg en is ook wel een stuk groter dan de andere subnotebooks. De A maakt dit goed met een scherm van 13 inch dat een mooi beeld geeft, al reflecteert het nogal sterk. Hij is ook heel compleet uitgerust: 3 USB-poorten, TV Out, FireWire, een 5-in-1 kaartlezer, (draadloos) netwerk en een PC-kaart sleuf. Interessant is ook dat hij met 1024 MB veel werkgeheugen heeft en met 80 gigabyte een grote harde schijf. Het leukste is evenwel de prijs: 1.299 euro is relatief weinig voor een zo compleet uitgerust toestel, al is het wat groter en zwaarder dan de andere.

www.toshiba.be
www.acer.be
www.dell.be
www.packardbell.be

DUNNE OPSLAG

USB-geheugenstaafjes zijn ondertussen gemeengoed geworden. Ze zijn dan ook erg handig om grote bestanden of belangrijke informatie altijd in de buurt te hebben. Enige nadeel is dat je ze makkelijk kwijtspeelt. Freecom heeft hier met de DataCard een oplossing voor: dat is een USB-opslagmedium dat nauwelijks dikker is dan een kredietkaart, 9 gram weegt en voor de rest dezelfde afmetingen heeft. De USB-aansluiting klikt in de kaart vast. Je kunt de DataCard dan ook makkelijk in een portefeuille opbergen. Op de kaart staat een programma waarmee je de gegevens kunt beveiligen, maar ook internet-favorieten of zelfs de 'Mijn Documenten'-map op je computer mee kunt synchroniseren. Er zijn versies van 256 MB tot 2 GB, met een prijs tussen 29 en 179 euro. (BK)

www.freecom.com

BESLISSING VAN DE RAAD VOOR DE JOURNALISTIEK OVER DE KLACHT VAN D. TEGEN AVS

Met een brief van 10 juli 2005 dient mevrouw D. klacht in tegen AVS naar aanleiding van een reportage in de nieuwsuitzending van 22 juni 2005. De hoofdredacteur van AVS antwoordt hierop met een brief van 26 juli 2005. Beide partijen hebben hun standpunten verder toegelicht in briefwisseling van 24 augustus 2005, 13 september 2005 en 27 oktober 2005.

De rapporteringscommissie van de Raad voor de Journalistiek heeft de zaak behandeld op 21 december 2005. Klaagster heeft zich laten verontschuldigen voor de hoorzitting. De hoofdredacteur van AVS, Lucie De Zutter, is verschenen samen met Johan Blomme, lid van de adviesraad van AVS. De rapporteringscommissie heeft eveneens de reportage van 22 juni 2005 bekeken.

DE FEITEN

Op woensdag 22 juni 2005 zendt de regionale omroep AVS in zijn nieuwsuitzending een reportage uit over een therapie voor obesitas, die is ontwikkeld in het universitair ziekenhuis in Gent. In de reportage worden beelden gebruikt van mensen die op het stationsplein in Gent wandelen en op een bank zitten. Klaagster komt een tijd in beeld. Zij is op haar rug gefilmd terwijl zij over het stationsplein wandelt.

Op de avond van de uitzending belt klagster naar het antwoordapparaat van AVS om haar beklag te doen. Enkele dagen later belt ze opnieuw en deelt ze mee dat ze klacht zal indienen bij de Raad voor de Journalistiek. Op maandag 27 juni 2006 neemt hoofdredacteur Lucie De Zutter telefonisch contact op met klagster, maar die is niet bereid om excuses te aanvaarden.

DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

Mevrouw D. betoogt dat ze zonder toestemming is gefilmd. Zij zegt dat ze door haar omgeving onmiddellijk is herkend. Voor haar gaat het om stigmatiserende beelden, die een inbreuk uitmaken op haar privacy. Klaagster heeft dezelfde avond nog contact opgenomen met AVS en op het automatische antwoordapparaat een boodschap ingesproken waarbij zij zich beklagde over de handelwijze van de omroep. Omdat hierop niet werd gereageerd, heeft ze enkele dagen later een nieuw bericht ingesproken en meegedeeld dat ze klacht zou indienen bij de Raad voor de Journalistiek. Vijf dagen na de uitzending heeft de hoofdredacteur haar opgebeld. Mevrouw D. verwijt de omroep dat pas op haar telefoonje is gereageerd nadat zij haar voornemen om klacht in te dienen, had kenbaar gemaakt. Zij wenst geen minnelijke regeling, maar vraagt dat de Raad voor de Journalistiek uitspraak zou doen over het geschil en de beelden uit het archief van AVS zou laten verwijderen.

AVS stelt dat mevrouw D. vier seconden in beeld is gekomen in een nieuwsitem dat twee minuten en zes seconden duurde en dat de reporter gebruik heeft gemaakt van algemene straatbeelden om het onderwerp te illustreren. Het was zeker niet de bedoeling om daarbij mensen te kwetsen. Toch heeft hoofdredacteur De Zutter begrip voor

het standpunt van klagster. Ze is bereid haar excuses aan te bieden en verbindt zich ertoe van de gewraakte opname geen gebruik meer te zullen maken. Op het verwijt dat aan de telefonische oproep van klagster laattijdig gevolg is gegeven antwoordt hoofdredacteur De Zutter dat het bij AVS de gewoonte is dat zichzelf de klachten behandelt, maar dat zij op de dag van de uitzending afwezig was. Zij heeft bij haar terugkeer, drie werkdagen later, met klagster contact opgenomen.

BESLISSING

1. Volgens mevrouw D. heeft AVS laattijdig gereageerd op haar telefonische klachten. De Raad voor de Journalistiek is niet bevoegd om zich uit te spreken over deze aangelegenheid, die niet behoort tot de journalistieke beroepsethiek.

Klaagster vraagt de verwijdering van het gewraakte beeld uit het archief van AVS. De Raad voor de Journalistiek is niet bevoegd om deze maatregel op te leggen, maar de omroep verbindt zich vrijwillig ertoe van de opname geen gebruik meer te zullen maken. De Raad neemt hiervan akte.

2. De behandeling van een materie als obesitas vergt van reportagemakers een bijzonder zorgvuldige keuze van tekst en beeldmateriaal. (Zie art. 5 van de Code van journalistieke beginselen: 'De uitgevers, de hoofdredacteurs en journalisten moeten de individuele waardigheid en privacy respecteren; zij moeten iedere ongeoorloofde inmenging in persoonlijke pijn en smart vermijden, tenzij overwegingen i.v.m. de persvrijheid (...) dit noodzakelijk maken.')

Ter illustratie van het onderwerp is onder meer gebruik gemaakt van een opname van mensen die in de rug werden gefilmd, onder wie klagster. Deze handelwijze verzekert niet altijd de onherkenbaarheid van de betrokkenen. In het geval van klagster is het zelfs zeer waarschijnlijk dat zij meermaals herkend werd, temeer omdat hetzelfde nieuwsbulletin op een regionale zender herhaald wordt.

Hoewel het de bedoeling was het thema van de reportage te illustreren, suggereert de combinatie van beeld en tekst dat de stelling dat overgewicht het gevolg is van slechte eetgewoonten, toepasselijk is op klagster. De reportagemakers zijn daarom onzorgvuldig geweest bij de combinatie van beeld en tekst.

Dit onderdeel van de klacht is gegrond.

Brussel, 9 februari 2006

Aanwezig: Eric Brewaeyts (voorzitter), Astrid Rubbens, Luc Standaert, René Adams, Jan Ceuleers, Luc Van Poecke, Mieke Santens, Jean-Paul van Grieken, Alex Fordyn, Monique Charbon, Michel De Vinck, Luc De Smet, Armand Vandeplass, Frans Wauters, Leen Uytterhoeven, Johan Van Cleemput, Marc Vande Looverbosch, Flip Voets (verslaggever).

BESLISSING VAN DE RAAD VOOR DE JOURNALISTIEK OVER DE KLACHT VAN ROB VERREYCKEN, VLAAMS PARLEMENTSLID TEGEN FILIP ROGIERS, JOURNALIST, EN DE MORGEN

Met een brief van 31 mei 2005 dient Vlaams parlements lid Rob Verreycken klacht in tegen Filip Rogiers en De Morgen naar aanleiding van een artikel in die krant van 31 mei 2005 onder de titel 'Klepzeikers'. Hoofdredacteur Yves Desmet en journalist Filip Rogiers reageren met een brief van 14 juni 2005, waarna de klager nog een repliek stuurt op 9 september 2005.

De rapporteringscommissie van de Raad voor de Journalistiek heeft de zaak behandeld op 16 januari 2006. Rob Verreycken en Filip Rogiers zijn in persoon verschenen. Beide partijen hebben mondeling hun visie op de zaak toegelicht.

DE FEITEN

Op 31 mei 2005 verschijnt op pagina 2 van De Morgen in de rubriek 'Bijgedachte' een commentaarstuk van Filip Rogiers onder de titel 'Klepzeikers'. Naar aanleiding van een onaangename ervaring die zijn ouders op reis hebben gehad met een man die zichzelf een 'Blokker in hart en nieren' noemde, haalt de journalist uit naar onverdraagzame zeurpieten, die hij omschrijft als aanstichters van politiek of maatschappelijk onrecht. Hij besluit zijn stuk als volgt 'Laten we extreem onverdraagzaam worden voor die onverdraagzamen. Laten we dat ook zijn en blijven of opnieuw worden voor de politieke tolken ervan.'

DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

Rob Verreycken voelt zich als Vlaams parlements lid voor het Vlaams Belang persoonlijk geïsoleerd door het artikel. Volgens hem roept de journalist op tot extreme onverdraagzaamheid tegen de mandatarissen van zijn partij. Hij verwijt de journalist inbreuken te hebben gepleegd op de artikelen 4 en 6 van de Code van journalistieke beginselen.

Yves Desmet en Filip Rogiers betogen dat de klacht niet ontvankelijk is omdat de klager niet van een persoonlijk belang doet blijken. Zij menen ook dat de bijdrage in overeenstemming is met de constante rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens inzake vrije meningsuiting. In zijn mondelinge toelichting voor de rapporteringscommissie beklemtoont Filip Rogiers dat zijn stuk geen oproep is tot fysiek geweld, maar tot energieke afkeuring van de onverdraagzaamheid, waartegen hij zich afzet in zijn artikel.

BESLISSING

Artikel 17 van het werkingsreglement van de Raad voor de Journalistiek bepaalt dat een klager blijk moet geven van een persoonlijk belang. Rob Verreycken komt in de column op generlei wijze ter sprake en vindt dan ook ten onrechte dat hij persoonlijk geïsoleerd wordt door de algemene beschouwingen van de journalist.

De klacht is niet-ontvankelijk bij gebrek aan persoonlijk belang van de klager.

Brussel, 9 februari 2006

Aanwezig: Eric Brewaeys (voorzitter), Astrid Rubbens, Luc Standaert, René Adams, Jan Ceuleers, Luc Van Poecke, Mieke Santens, Jean-Paul van Grieken, Alex Fordyn, Monique Charbon. Michel De Vinck, Luc De Smet, Armand Vandeplas, Frans Wauters, Leen Uytterhoeven, Johan Van Cleemput, Marc Vande Looverbosch, Flip Voets (verslaggever).

WITWERK

Koning Albert II bezoekt chocoladefabrikant Callebaut in Wieze op 7 februari 2006. Het staatshoofd zou er ook een motorfiets in chocola aan overhouden. De aanwezige journalisten noopte het evenement om zich in kraaknette jassen te hullen, en dat leverde dit enigszins futuristische beeld op. (Foto Marc Goossens)

JO ROPCKE: 'IK WAS EEN KOPPELTEKEN TUSSEN

*Bijna dertig jaar lang was Jo Röpcke (77) het gezicht van *Première* bij de openbare intussen niet meer, maar gentleman Jo Röpcke is overeind gebleven. "Ik leef nu in*

"Als kind maakte ik al mijn eigen films. Een camera had ik niet, ik moest die films tekenen. In de zuivelwinkel vroeg ik om inpakpapier, het zogenaamde *boterpapier*. Dat verknipte ik in stroken van ongeveer 35 millimeter. Aan de beide kanten prikte ik gaatjes, ik verdeelde de stroken in beelden en tekende eenvoudige, op elkaar lijkende dingen. Zo'n strook stopte ik dan in de oude 35 mm-handprojector van mijn vader, waarna ik het resultaat bewonderde. Helaas, veel projecties van dezelfde film kon ik me nooit veroorloven: daarvoor was het papier niet sterk genoeg.

Ik ben geboren in 1928. Ik was het enige kind van mijn ouders, dus rot verwend en altijd het middelpunt van de belangstelling. Om je een idee te geven: oorspronkelijk had ik steil haar, maar met krulspelden deed mijn moeder de haargolven ontstaan die later op het televisiescherm een van mijn uiterlijke kenmerken zouden worden. Mijn ouders gingen elke maandagavond naar een bioscoop op het Heirnisplein in Gent. Ze waren *sleur-bioscoopgangsters*. Het interesseerde hen niet echt welke film er vertoond werd, ze beschouwden het gewoon als een avondje uit. En omdat die films 'kinderen toegelaten' waren, mocht ik mee."

"Het einde van de Tweede Wereldoorlog viel samen met mijn laatste jaar secundair onderwijs. Mijn vader, die ingenieur was en een eigen bedrijf had, zag me het liefst in zijn voetsporen treden. Mijn moeder daarentegen droomde ervan dat ik dokter zou worden. Ik ben aan die studies geneeskunde begonnen, maar na één examen scheikunde wist ik het al: dit is niks voor mij. Ik heb niet eens deelgenomen aan de tweede zitting. Het volgende academiejaar stapte ik over naar de richting economische wetenschappen en dat licentiaatsdiploma heb ik wél behaald. Na mijn legerdienst heb ik een aantal jaren op diverse plaatsen gewerkt, onder meer in het Brusselse Solvay Instituut en aan de Rijksuniversiteit van Gent."

"In 1962 nam mijn leven een cruciale wending. Het jaar tevoren was ik in Klemskerke aanwezig geweest op een studiedag van het Socialistisch Instituut voor Radio en Televisie. Julien Kuypers, de toenmalige voorzitter van de raad van bestuur van de openbare omroep, wond zich daar erg op over de kritiek die hij te horen kreeg op de Vlaamse televisie. Met luide stem vroeg hij: 'Maar wie van jullie, die toch zo graag zitten te hakken op het instituut, is bereid er te komen werken?' Even bleef het stil in de zaal. Toen stond ik op en zei: 'Ik wil wel.' Na afloop vroeg Kuypers me of ik dat meende. Het gevolg was dat ik enkele proeven bij de BRT mocht afleggen en er in 1962 aan de slag kon. Datzelfde jaar kreeg ik ook de kans om les te geven aan het pas opgerichte Rijksinstituut voor Toneel en Cultuurspreiding (RITCS). Die twee jobs ben ik tot aan mijn pensionering in 1991 blijven combineren. De laatste twee jaar zelfs als directeur van de school."

"Mijn televisieloopbaan startte in 1962 bij de nieuwsdienst. Ik las enige tijd het journaal, wat ik zelf geen onverdeeld succes vond. Toen ik een jaarcontract als regisseur kreeg, voelde ik me

veel beter in mijn vel. Bij de nieuwsdienst keek ik enorm op naar mijn collega Fred Brossé: een artiest pur sang, altijd vol schitterende ideeën, maar jammer genoeg veel te vroeg gestorven. Toen Jan Briers *Zoeklicht*, de wekelijkse culturele agenda op de televisie, opgaf omdat hij tot professor was benoemd, mocht ik dat programma van hem overnemen."

"*Première* werd me in de schoot geworpen toen Roland Verhavert het bij de BRT voor bekeken hield. Aanvankelijk hoefde ik alleen maar de teksten te lezen zonder in beeld te komen. Tot de directeur-generaal besliste dat het magazine wel degelijk een eigen gezicht moest hebben. *Première* ging in die tijd nog rechtstreeks en die allereerste keer heb ik duizend angsten uitgestaan. Ik haspelde van alles door elkaar: van 'Lana Turner' maakte ik 'Dana Summer' – dat soort versprekingen. Maar goed, hoe meer weken er verliepen, hoe meer zelfvertrouwen ik kreeg. Toch is de plankenkoorts bij mij nooit helemaal geweken. Gelukkig kon ik gaandeweg een hele ploeg van medewerkers rond me opbouwen. Mensen in wie ik geloofde, omdat ik ze als leerling had gekend op de school waar ik les gaf: Roel Van Bambost, Martien Janssens, Yo De Donder, Vincent Rouffaer, Erik Van Looy..."

"Het oorspronkelijke opzet van *Première* was aan film promotie te doen, want het aantal bioscoopbezoekers liep – door de komst van de televisie – sterk terug. Er bestond een gentlemen's agreement tussen de filmverdeelhuizen en de openbare omroep: wij zouden geen kritiek leveren, alleen informeren, en in ruil kregen we de filmfragmenten gratis. Geleidelijk is dat geëvolueerd naar een aanpak waarbij ik, in het geval van een slechte film, ironisch uit de hoek kon komen. Dan zei ik bijvoorbeeld: 'In deze film treden zowel acteurs als racewagens aan, maar de racewagens spelen iets beter.'

Gaandeweg verbeterden onze contacten met de filmverdelers. In het begin overheerste de argwaan, hoor. Ik heb het nog meegemaakt dat een filmdistributeur een rol van een nieuwe productie kwam afleveren, waarbij hij zelf met papertjes het begin en het einde van het uit te zenden fragment had aangeduid. En om het ons helemaal gemakkelijk te maken, had hij ook nog zelf het commentaar geschreven. Na verloop van tijd begrepen de meeste distributeurs echter dat we op een ernstige manier werkten, zodat ze zich op voorhand geen zorgen meer maakten over onze keuze van de fragmenten. Wat wél nog soms gebeurde, was dat grote Amerikaanse regisseurs hun eisen stelden. Zo vroeg Steven Spielberg om de gevreesde haai uit *Jaws* niet te laten zien, omdat het in de film drie kwartier duurt eer dat beest op de proppen komt. En ook het buitenaardse wezen *E.T.* mocht van hem gedurende de eerste maanden dat de film in circulatie was, niet op het kleine scherm komen."

"In 1954 was ik getrouwd. Maar dat ging mis, mijn huwelijk bloedde dood. Toen de kijkers van *Première* me leerden kennen, was ik een gescheiden vader van drie kinderen. Op een gegeven ogenblik sloeg het noodlot toe: mijn oudste dochter

N FILMFRAGMENTEN'

are omroep. Tot hij in 1991 met pensioen ging. Een filmmagazine heeft de VRT-televisie geleende tijd."

Ann werd ziek. Mucoviscidose. Een longaandoening waarvan mijn ex-vrouw, die kinderarts was, me vertelde dat die onvermijdelijk een dodelijke afloop zou kennen. Op een donderdag in juli 1969, in de vroege ochtend, keerde ik terug van een bezoek aan vrienden aan de kust. Op weg naar Brussel liep ik even langs in Universitair Ziekenhuis van Gent, waar Ann verzorgd werd. Ik vond haar niet op haar kamer. Een verpleegster bracht me op de hoogte van het slechte nieuws: mijn dochter was die nacht gestorven. Twaalf jaar was ze pas. Diezelfde avond moest ik *Première* presenteren. Ik heb het gedaan, maar vraag me niet hoe ik dat voor elkaar gekregen heb. Ik heb voor de camera postgevat, deed mijn job, en ik denk niet dat de kijkers iets hebben gemerkt. Maar na de uitzending kreeg ik mijn klop."

"Bijna dertig jaar was ik een koppelteken tussen filmfragmenten. Zo zag ik mijn rol. De fragmenten waren het belangrijkste, niet ik. Mijn Waalse collega Sélim Sasson voerde iedere week in *Carrousel aux images* een soort onemanshow op. Die

drang voelde ik helemaal niet.

In 1985 besloot de raad van bestuur van de BRT dat er in de filminformatie voortaan ook kritische commentaar mogelijk moest zijn. Van dat standpunt heb ik akte genomen, maar ik ben toen niet van de ene op de andere dag films gaan neersabelen. Vernielzucht zit gewoon niet in mijn natuur. Al gebeurde het wel eens dat ik zei: 'De regisseur heeft waarschijnlijk getracht een komische film te maken, alleen heb ik er niet om kunnen lachen.' Waarna ik er onmiddellijk aan toevoegde: 'Dat kan natuurlijk aan mij liggen. Kijkt u naar het fragment en oordeelt u zelf.' Van mijn BBC-collega Barry Norman, voor wie ik veel sympathie had, vond ik dat hij soms te ver ging in zijn kritische beschouwingen. Uit mijn mond zou nooit geklonken hebben: 'Deze film is regelrechte rotzooi.' Nee, daarvoor hield ik te veel van het medium."

"Per jaar zag ik ongeveer 400 films. Om dat te blijven volhouden, móet je van het medium houden, hè. Mijn verslaving aan het witte doek was gebaseerd op nieuwsgierigheid – ik ben

"Een slechte film kan lang duren."
(Foto Maitrise)

Iconen van de Vlaamse journalistiek

altijd een *curieuzeneuze* geweest. Tijdens een persvisie liep ik nooit weg. Hoe slecht het eerste deel ook was, ik hoopte altijd dat het tweede deel beter zou worden. Dat rekenen op 'de genade van het witte doek' hield me alert. Nu ja, een zeldzame keer werd het me te machtig en viel ik in slaap. Het overkwam me tijdens het bekijken van *Midnight Cowboy* van John Schlesinger. Niet dat dit zo'n archi-slechte film is, maar die middag hing in de projectiezaal een overweldigende hitte. Ik dommelde in. Maria Rosseels, de filmcritica van *De Standaard*, stootte me discreet aan. Ze zei dat het haar absoluut niet stoorde dat ik sliep, maar wel dat ik ronkte."

"Als weerman Armand Pien zon voorspelde en de volgende dag regende het, dan was hij de boosdoener. Zo ging het ook met *Première*. Als er volgens sommige kijkers een fragment met te veel geweld of bloot was getoond, dan stuurden ze een brief naar mij, het uithangbord van het programma. Het eeuwige verhaal van de boodschap en de boodschapper, nietwaar. Maar ik was altijd geïnteresseerd in de reacties van het publiek. Met de komst van de kleurentelevisie werd *Première* niet meer rechtstreeks uitgezonden. Ik ben toen een paar keer op donderdagavond met een donkere bril in een Gents café gaan zitten, om er de mensen gade te slaan die naar het programma keken. Daar heb ik vastgesteld dat ze eigenlijk nauwelijks luis-

terden naar wat ik zei. Hun commentaar ging meer over de das die ik droeg dan over mijn uitleg. Zo'n ervaring helpt je om veel te relativeren, zowel de kritiek als de complimenten."

"Ik was geen man die nieuwjaarskaartjes stuurde naar de buitenlandse acteurs en regisseurs die ik had geïnterviewd. O nee, dat kwam niet in me op. Als ik hun vragen stelde, was dat altijd over hun rol in het tot stand komen van een nieuwe film. Ik weigerde binnen te dringen in hun privé-leven. Simon van Collem, de filmrecensent van de Nederlandse televisie, bundelde zijn herinneringen in een boek met als titel *De sterren kunnen me nog meer vertellen*. En nu wil jij weten wat de sterren mij hebben geleerd? Kijk, wie voor het bestaan van acteur of regisseur kiest, is per definitie iemand die nee zegt tegen een *sleurleven*. En ik vond het dan weer een voorrecht die mannen en vrouwen een beetje van nabij te mogen leren kennen. Dat maakte ook mijn leven boeiend en afwisselend. Aan de andere kant: acteurs en regisseurs zijn constant bezig met menselijke gevoelens, waardoor ze een neiging tot tobberigheid hebben. Nog afgezien van hun eeuwige twijfel. Een artistiek beroep is altijd een risicoberoep: je moet in de smaak van het publiek blijven vallen."

"In mijn laatste periode bij *Première* was alleen nog mijn stem tussen de filmfragmenten te horen. Ik ben dus in 1991 gestopt zoals ik in 1962 begonnen was: met presentatie buiten beeld. Tja, dat zijn zo van die beslissingen van een directie... Het eerste jaar van mijn pensioen werd bijna het laatste jaar van mijn leven. In 1992 was er de eerste editie van het Filmfestival van Brussel. Daar liepen nogal wat griepelijke mensen rond. Zelf voelde ik mijn weerstand ook afbrokkelen, maar als covoorzitter van het festival wilde ik daar niet aan toegeven. Dat heb ik achteraf zwaar moeten bekopen. Ik werd overvallen door twee opeenvolgende griepvirussen, die me voor vijf maanden in het ziekenhuis deden belanden. Daarvan lag ik 61 dagen op de dienst intensieve zorg. Op een gegeven ogenblik woog ik nog amper 50 kg. Vroeger was ik een filmspecialist, tegenwoordig ben ik veeleer een operatiespecialist. De teller staat inmiddels op negentien. Het merendeel van die operaties heb ik aan mijn stembanden ondergaan. En vorig jaar brak ik in Cannes een heup. Ik werd met het vliegtuig gerepatriceerd, zodat ik in het ziekenhuis van Brugge een nieuwe heup kon krijgen. Die ingreep mondde dan weer uit in complicaties: longontsteking, maagperforatie, enige tijd in de coma. Een slechte film kan lang duren."

"Toen ik begin jaren zeventig mijn huidige vrouw Jackie leerde kennen, viel mijn privé-leven in de juiste plooi. Van Cocteau is de uitspraak: *'Regardez-vous dans un miroir et vous verrez la mort au travail.'* Ik ben niet bang om in de spiegel te kijken, vooral niet sinds 1992. Toen had ik, wellicht deels onder invloed van de medicatie, in mijn comateuze toestand een bijna-doodervaring. Een heerlijk visioen was dat. Ik zag veel licht, een prachtige tuin en een poortje waarop geschilderd stond: *'Om Mani Padme Hum'*. Die boeddhistische mantra kende ik, want een taxichauffeur had die ooit voor me op een briefje genoteerd. Het betekent: 'Heil aan het juweel in het hart van de lotus.' Daar, aan de ingang van die tuin, voelde ik me gelukzalig. Toen de dokters me uit mijn coma kregen, was ik zelfs wrevelig omdat die gelukzaligheid me zo brutaal werd afgepakt."

"Vandaag ben ik natuurlijk blij dat ik hier nog ben. Ik leef nu in geleende tijd. Naar persvisies ga ik niet meer. En ook aan gewoon bioscoopbezoek komen Jackie en ik nauwelijks nog toe. Maar maak je vooral geen zorgen: thuis staan er ruim tweeduizend videocassettes. We hebben dus nog wel even oogvoorraad."

MERCKX OF MOHAMMED

Een column van Mark Vlaeminck

Als Mohammed artistiek begaafd was, zou hij dan naar pen en papier grijpen en cartoons beginnen te tekenen?

Over flauwe illustratoren in een plat en saai stukje Skandinavië bijvoorbeeld of over op hol geslagen fanatici in een heet en droog Arabisch land. Of, als hij echt in de prijzen wil vallen, over hoe hij zelf heel het gedoe gadeslaat rond de fameuze Deense cartoons waardoor vele van zijn volgelingen zich geschoffeerd voelen.

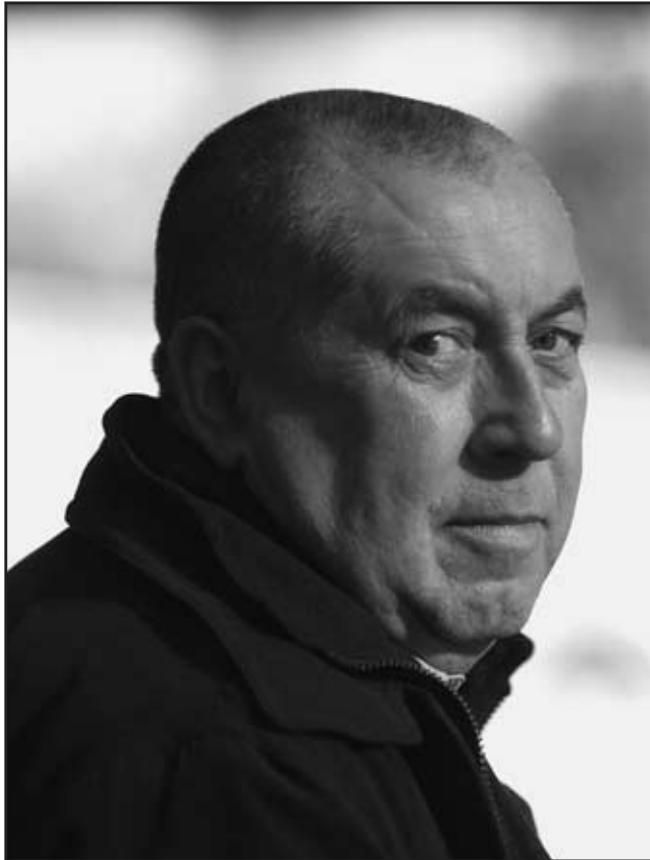
Het antwoord op de vraag zou worden bepaald door de sterkte van het relativiseringsvermogen waarop de profeet zich zou kunnen beroepen.

De betrekkelijkheid of de relativiteit inzien van een situatie is immers de eerste voorwaarde om te kunnen participeren aan de unieke menselijke eigenschap die men humor noemt.

Lachen kun je met veel en met velen, maar de meest verfijnde vorm van spot blijft de zelfspot. Omdat hij meer dan andere vormen van al dan niet smaakvol jolijt moet voldoen aan het vermogen dat de mens heeft om uit zichzelf te treden en om als een buitenstaander naar zichzelf te kijken. Wie lacht met zichzelf, gedraagt zich als een filmregisseur die drie meter boven de grond in een kraan naar de set kijkt waar hij als acteur zelf een hoofdrol speelt in de film die hij aan het regisseren is. De mens is het enige levende wezen dat zich kan losmaken van zichzelf. *L'homme est un être décollé*, zeggen de Fransen. *Et la femme un être décollété*, corrigeren andere Fransen.

Dat vergt wel enige intelligentie. Dom volk kan dat niet. Lachen met anderen dan zichzelf gaat van minder moeilijk tot wel erg goedkoop. Veel verstand hoef je heus niet te hebben om te spotten met iemand anders. De grootste oen kan het. In het meest platte geval roep je gewoon luid 'klets-kop' naar iemand die geen haar meer heeft op zijn kop en daarna ga je lopen zoals een stout kind dat net belleketrek deed. Het getuigt al van iets meer moed om iemand in zijn gezicht uit te lachen en dan te blijven staan om de reactie te incasseren.

De gouden stelregel van de sport en van de volkswijsheid dat wie kaatst de bal moet verwachten, is helaas inzake humor zelden van toepassing.

(Foto Nick Hannes)

De eerste de beste flauwe komiek kan in wat men met een veel te duur woord 'conférence' noemt goedkoop de spot drijven met het zogenaamde francofone accent van koning Albert of prins Filip, die nochtans mooier Nederlands spreken dan Johan Vande Lanotte of Renaat Landuyt samen. Maar het blijft helaas wachten op Albert II die in zijn jaarlijks nummertje tot De Gestelde Lichamen even de microfoon grijpt en op zijn beurt een mislukte parodie brengt op, zeg maar, Geert Hoste.

Wie zich door een cartoon op zijn pik getrapt voelt, heeft doorgaans niet de mogelijkheid om met gelijke wapens te antwoorden. De dag dat Zak, Zaza en Kamagurka elkaar met cartoons om de oren slaan, is nog niet aangebroken.

Beelden kunnen soms iets waartoe woorden niet in staat zijn. Net zoals achter

iemands rug een vuist maken met de duim tussen wijs- en middenvinger gemakkelijker is dan doodgewoon zeggen 'kus mijn kloten', is een tekeningetje maken vaak niet zo moeilijk als in geschriften zeggen waar het eigenlijk om gaat.

Lang voor Jan Merckx godfather werd van de VTM, was hij directeur bij de bladen van De Standaardgroep. Wat precies de verhouding was tussen Merckx en een van de huistekenaars van die kranten heb ik niet kunnen achterhalen, maar ik weet wel nog dat al wie Merckx goed kende heel hard gelachen heeft toen in een stripverhaal in *De Standaard* de louche bendeleider van een troep maffiosi plots rondreed in een protserige limousine met, zeer duidelijk herkenbaar, dezelfde nummerplaat als die waarmee Merckx dagelijks op zijn directieplaats bij de krant parkeerde. Over wat daar achter stak is nooit een woord geschreven.

Zeer zeker had ook Merckx zijn gebreken, maar hij kon er wel mee lachen dat hij in zijn eigen kranten te kijk werd gezet, ook al was de joke niet voor een breed publiek maar voor de insiders bestemd.

Hopelijk heeft wijlen Mohammed evenveel zin voor humor en relativeren als Merckx.

Ondertussen blijft het wel wachten op de eerste Deense cartoonist die een goede cartoon tekent over een Deense cartoonist die een slechte cartoon tekent.

Onder embargo

De Vlaamse **krantenverkoop** is in 2005 met 1 procent geslonken. We zitten nu aan 956.259 verkochte exemplaren per dag. Dat leren de jongste CIM-cijfers.

Alleen **De Standaard** ging omhoog, met 2,3 procent in vergelijking met 2004. Het Nieuwsblad stabiliseerde zijn oplage (- 0,3 procent), maar Het Volk verloor zwaar (- 7 procent).

Bij **De Persgroep** bleef De Morgen op hetzelfde verkoopprijs hangen (+ 0,1 procent). Het Laatste Nieuws verloor 0,6 procent, maar blijft met zijn 286.267 verkochte exemplaren de grootste Vlaamse krant.

De **Concentra**-titels *Gazet van Antwerpen* en *Het Belang van Limburg* moeten respectievelijk 1,9 procent en 0,3 procent inleveren.

Ook in het **Franstalige** landsgedeelte zijn in 2005 minder kranten verkocht, 0,8 procent om precies te zijn. De Franstalige krantenmarkt is nu nog goed voor 488.169 exemplaren. Alleen *Le Soir* en *La Dernière Heure* gingen vooruit, elk met een goed percent.

De transfer van de maand: **Kris Vanderhaegen** verhuist van Het Nieuwsblad naar productiehuis Kanakna. Kris werkte eerder ook voor De Morgen.

Bij Kanakna neemt hij de plaats in van **Leo De Bock** (ex-VRT), die inmiddels zelf naar Sylvester Productions verkaste. Leo zou daar opnieuw gaan doen waar hij extreem goed in is: reportages maken.

Voor de **productiehuizen** zit het trouwens best snor. Alleen al de VRT betaalde vorig jaar 80 miljoen euro aan externe productiehuizen en tv-faciliteitenbedrijven. Dat is 21 procent meer dan het jaar ervoor.

Vrouwen komen nog altijd veel te weinig in het nieuws. In slechts 22,3 procent van hun nieuwsberichten brengen kranten en omroepen een **vrouw in beeld**. Dat leert onderzoek van de Universiteit Gent, uitgevoerd in het kader van een wereldwijd Media Monitoring Project. Alle informatie op www.whomakesthenews.org.

VLD-kopstuk **Rik Daems** heeft bij de Raad voor de Journalistiek klacht ingediend tegen Dag Allemaal, net zoals zijn woordvoerder Yves Stevens. Daems neemt de wijze waarop Dag Allemaal hem gedwongen zou hebben een interview te geven over zijn privé-leven niet.

Woordvoerder **Yves Stevens** verwijt het weekblad hem gedwongen te hebben het e-mailverkeer tussen hemzelf en het blad publiek te maken, teneinde te kunnen bewijzen hoe het interview met Daems precies tot stand is gekomen. "Dag Allemaal heeft mij verplicht een ongeschreven regel over de vertrouwensrelatie tussen woordvoerders en journalisten te schenden, en dat pik ik niet", aldus Stevens in Humo.

Bij **Dag Allemaal** zijn ze vrij gerust in de afloop. Het magazine pakte begin februari uit met nog een citaat uit de e-mailwisseling tussen Yves Stevens en de redactie: "Beste Ilse en Jo, vooreerst wens ik u te bedanken voor de correctheid waarin het interview verlopen is." Wordt vervolgd.

Eerst leken de makers van het **VRT/Panorama-programma** 'De tackle van de maffia' op de blaren te moeten zitten. Want hadden ze niet al te snel namen van vermeend corrupte voetballers, trainers en managers genoemd?

Halfweg februari waren trouwens al vijf klachten ingediend tegen de programmamakers, alle afkomstig van lieden uit de entourage van voetbalclub **La Louvière**.

De kritiek verstomde afgelopen week, toen de ene voetballer na de andere trainer werd opgepakt, in verdenking gesteld en ontslagen. Zij het in de omgeving van **SK Lierse**.

"Wij wisten alleszins meer over La Louvière dan over Lierse", legt Panorama-maker **Chris Van den Abeele** uit. "Maar vraag ons ook niet hoe we dat verschil moeten uitleggen."

Het **Leuvense assisenhof** heeft zijn reputatie van een van de meest persvriendelijke rechtscolleges van het land weer helemaal waar gemaakt. Toen in de moordzaak rond Geert Vercammen de assisenbel rinkelde voor de uitspraak van de jury, werd een flink aantal journalisten niet meer in de rechtszaal binnen gelaten.

De verantwoording van assisenvoorzitter Antoon 'Tony' Boyen: "De zaal is vol." En: "Brandvoorschriften zijn brandvoorschriften."

Niemand bij het Leuvense assisenhof die er eindelijk eens werk van maakt de pers de nodige **voorbehouden plaatsen** te geven. Wat is er nu makkelijker dan een reeks stoelen te reserveren voor beroepsjournalisten met een officiële perskaart?

Over de kwaliteit van de zitjes die wél beschikbaar zijn zullen we het niet hebben, maar ze doen heel snel **pijn aan poep en rug**.

De VVJ zal bij de bevoegde magistraten en bij Justitieminister Onkelinx (PS) klacht indienen.

De **Leuvense Persclub** maakte van de gelegenheid gebruik om zich te beklagen over het communicatiebeleid van het Leuvense parket, dat via een heus persbureau annex website verloopt. Alleen verschijnen op die website veel te weinig berichten en zijn ook de woordvoerders van parket en politie nauwelijks of niet beschikbaar, aldus Luc Vanheerentals.

Die verwijten nam de Leuvense procureur des konings **Ivo Carmen** dan weer niet, en hij diende tegen de Leuvense Persclub klacht in bij de Raad voor de Journalistiek. Nu moet iemand de procureur nog duidelijk maken dat die Raad over journalistieke producties gaat, en niet over perscommuniqués.

Redacteuren van **Gazet van Antwerpen** stelden een kijk- en leesboek samen over het leven in het Antwerpse havengebied. 'Haven en goed', heet het werk, dat inzoomt op de mensen achter de cijfers en de trafieken.

Goed nieuws van het Europees front. De **Europese Commissie** ziet af van een grensoverschrijdende regeling voor de aansprakelijkheid van journalisten en media. Er lag een voorstel ter tafel waardoor over heel de EU het vermeende slachtoffer van laster of privacyschending steeds de rechtbanken en rechtsregels van zijn eigen land had kunnen inroepen.

Dat kwam erop neer dat alle journalisten het mediarecht van alle 25 EU-landen uit het hoofd mochten beginnen blokken. Dankzij intensief lobbywerk van de **IFJ/EFJ** heeft de Europese Commissie nu bakzeil gehaald. Voor België had de AVBB Justitieminister Onkelinx (PS) met succes gesensibiliseerd omtrent de dreiging voor de persvrijheid.

Forza Italia! In de eerste helft van januari blijkt premier **Berlusconi** liefst drie uur in beeld te zijn geweest op (vooral zijn eigen) televisiezenders. Zijn voornaamste politieke opponent Romani Prodi amper acht minuten. Over anderhalve maand zijn er parlementsverkiezingen in Italië.

Dichter bij huis blijkt afgevaardigd bestuurder **Jean-Paul Philippot** van de RTBF persoonlijk te hebben ingegrepen in een reportage die hij te kritisch bevond voor het Marshall-plan van PS-voorzitter Elio Di Rupo.

Mogelijk is het debat dat de VVJ wil lanceren over de onafhankelijkheid van redacties en **redactiestatuten** toch zo overbodig nog niet.